

■ На свае вочы

«Я ПРАЕЖАЎ АЎТАСТОПАМ КАЛЯ 120 ТЫСЯЧ КІЛАМЕТРАЎ»

Бабруйскі падарожнік Андрэй Снігур нядаўна дабраўся гэтым спосабам ажно да Кітая. Узяўшы з сабой у дарогу сумку з рэчамі і 27 долараў, ён пераадолеў больш за 5 тысяч кіламетраў усяго за 4 дні і 22 гадзіны. Падарожнік адправіўся па маршруце Мінск—Масква—Уладзімір—Ніжні Ноўгарад—Чэбаксары—Казань—Набярэжныя Чаўны—Уфа—Чэлябінск—Троіцк—Кустанай—Астана—Караганда—Алматы—Жаркент—мяжа з Кітаем.

З Андрэем Снігуром мы гутарым па скайпе. У мікрафон залятае адрывістая кітайская гаворка. Недзе на заднім фоне грукочуць грузавікі. Сувязь ненадзейная, гук перыядычна выключаецца. Але зважаючы на велізарную адлегласць, гэта і не здаецца вялікай праблемай.

— **Як у вас нарадзілася задума такога транскантынентальнага падарожжа?**

— Насамрэч я еду ў краіны Паўднёва-Усходняй Азіі ўжо трэці раз. Тры гады таму шлях у Кітай заняў у мяне 5 месяцаў. Праўда, тады я наведваў заадно і іншыя азіяцкія краіны.

— **Чым прыцягвае ўвагу менавіта Кітай?**

— Гэтая краіна мне падабалася яшчэ ў дзяцінстве. Усё пачалося з фільмаў з Джэкі Чанам і Брусам Лі. Цяпер жа я запусціў свой праект — Vulva Channel, для якога і хачу здымаць відэа пра падарожжы. Скажам, нешта нахталі «гонза-журналістыкі» для фармату Youtube. Натуральна, гэта прасцей рабіць у краіне, дзе ты ўжо быў і калі штосьці ведаеш. Таму першай краінай у маім турне аказаўся Кітай.

— **Як шмат часу займае падрыхтоўка да падарожжа аўтастопам?**

— Усё проста — я зрабіў візу, сабраў сумку і паехаў.

— **У многіх людзей падарожжа аўтастопам звязана з бяззю...**

— Я праехаў такім спосабам ужо каля 120 тысяч кіламетраў. Лічыце, тройчы аб'ехаў зямны шар па экватары. Мяне падвозіла агулам

недзе каля 3 тысяч чалавек. І з іх усіх толькі адзін аказаўся нядобрым. Усе астатнія кіроўцы ў рознай ступені былі адкрытыя, сяброўскія. Зла я ад іх не бачыў. Але пагаджуся, што гісторый аб тым, што падарожнікі-аўтастопшчыкі знікаюць, — вельмі шмат. Мушу зазначыць, што небяспека тут ёсць і з боку кіроўцы, і з боку аўтастопшчыка. Нават можна сказаць, што паміж імі ўзнікае ўзаемная боязь. Але проста абодвум бакам трэба паводзіць сябе адэкватна. І гэта мала таго што панізіць градус недаверу, дык яшчэ і вырашыць многія пытанні.

— **Андрэй, а чаму былі абраны шлях з такой вялікай колькасцю перавалачных пунктаў?**

— Насамрэч іх не так і шмат. Справа ў тым, што гэта быў самы кароткі і хуткі маршрут. Я наймысна выбіраў аўтамабілі, якія абміналі гарады. У вялікіх населеных пунктах я заязджаў у рэдкіх выпадках. Таму што пытанне, як у іншай краіне дабрацца, скажам, з горада А ў горада Б, вельмі вострае. Ты не ведаеш ні вулічна-дарожнай сеткі, ні маршрутаў грамадскага транспарту. Ды і самі гарады могуць вельмі адрознівацца ад беларускіх па сваіх памерах. Я аднойчы трапіў у горад Ланьчжоў, сталіцу правінцыі Ганьсу ў Цэнтральным Кітаі. (Там жыў больш за 3 мільёны чалавек, але ж і плошча гарадской акругі велізарная — больш за 13 тысяч квадратных кіламетраў!) — **Аўт.** Дык я адтуль выбіраўся паўдня. А трасы я ведаў, бо ездзіў па іх раней.

— **Вядома, што ў Кітаі горад-мільённік мае статус чагосьці звычайнага — як у нас, скажам, райцэнтр з насельніцтвам у 15 ці 20 тысяч чалавек. Але колькі адрозніваюцца беларускія гарады ад кітайскіх па планіроўцы?**

— Вось я так і не магу зразумець, адкуль узяўся гэты стэрэатып. Інжынеры і архітэктары будуць і плануюць гарады па адным і тым жа прынцыпе. Што ў нас, што ў Кітаі. У цэнтры гарадоў стаяць дамы раскошныя, сярод іх шмат высокага. Бліжэй да ўскраін пачынаюцца трушчобы. І відавочных трушчоб у цэнтры я не сустракаў.

— **Што вас больш за ўсё здзіўляе падчас паездкі?**

— Заўжды радуецца людзі, якіх мне падкідвае лёс. Калі жывеш проста, то нежак зачыняешся ў сваім мікракосме і пяць дзён на тыдзень крэісіруеш па маршруце дом-праца-дом. І ў рэшце рэшт прыходзіць усведамленне, што вялікі свет недзе там за гарызонтам, а я знаходжуся толькі тут. Падчас аўтастопу ж пастаянна сутыкаешся з іншым светам, з іншымі людзьмі. Напэўна, будзе залішне

казаць пра ментальныя адрозненні паміж кітайцамі і беларусамі. І гэта мне вельмі цікава.

— **Па Кітаі вы перасоўваліся на мясцовых фуражах. А як жа моўны бар'ер? Няўжо шмат кітайцаў ведаюць англійскую мову?**

— Сярод кітайскіх дальнабойшчыкаў, на жаль, вельмі мала тых, з кім можна пагутарыць па-англійску. З рускай мовай таксама там не вельмі. Але праблема вырашальная, калі вы гулялі ў дзяцінстве ў гульні «кракадзіл». Калі машына спынілася, то дастаткова паказаць, што вы едзеце прама і без грошай. І просіце знакамі падвезці хоць кудысьці, пакуль не збочыце з трасы. У асноўным кітайцы гэтую сістэму разумеюць. І калі аўтамабіль спыніўся, то, як правіла, кіроўца вас возьме на борт.

— **Вы ўзялі з сабой 27 долараў. На што вы іх патрацілі?**

— Агулам я выдаткаваў 20 долараў. Я іх патраціў на тое, каб перакусіць у прыдарожных кафэ, некалькі разоў папіў гарбаты, і давялося заплаціць за грамадскі транспарт, каб выбрацца з горада.

Напрыклад, Алматы — горад па планіроўцы даволі складаны, выбрацца адтуль цяжка. Адтуль я выехаў на таксі за 3 долары. Частку грошай я адклаў на тое, каб перасекчы казахска-кітайскую мяжу. Справа ў тым, што там пешага пераходу няма. І ў Паднябесную можна трапіць толькі на маршруцы. Але кіроўца мікрааўтобуса з мяне грошай не ўзяў. Ён спытаў: «Ты гоп-стопам едзеш?» Я зразумеў, што ён хоча сказаць, і адказаў: «Так, аўтастопам». Кошт маршруткі быў 3 тысячы тэнге — гэта каля 10 долараў. Вось так я і трапіў у Кітай. Адметна, што пры перасячэнні любой мяжы бачна, што ты ў іншай краіне. Беларусь і Расія адрозніваюцца станам палёў, дарог, шылдамі і аўтамабілямі, якія едуць па трасе. Паміж Расіяй і Казахстанам кантраст узмацняецца, а апошні вельмі рэзка адрозніваецца ад Кітая ўжо на першых хвілінах язды. Кітай — магутная краіна з выдатнымі трасамі, гмахамі, якія пастаянна будуцца, чыстымі і шырокімі вуліцамі, якія пастаянна добраўпарадкоўваюцца. І гэта вельмі моцна кідаецца ў вочы.

— **Андрэй, а назад у Мінск вы таксама паедзеце аўтастопам?**

— Буду глядзець па сваім матэрыяльным стане. Вяртацца я буду ў лістападзе. Справа ў тым, што я зараз вучуся ў Беларускай дзяржаўным эканамічным універсітэце на 3-м курсе, і ў гэты час мне трэба будзе здаваць сесію. Ды і па Казахстане, і па Расіі ехаць у халодную пару года нязручна — у іх зіма наступае раней, чым у нас. Выязджаць планую з Паўднёвай Карэі, у якой яшчэ не быў. У планах таксама правесці два месяцы ў Кітаі, паўмесяца ў В'етнаме, тыдзень у Лаосе, месяц у Тайландзе, каля месяца ў Малайзіі. Хачу таксама трапіць у маладасяжныя Тыбет і КНДР.

— **3 якімі цяжкасцямі сутыкнуліся падчас паездкі?**

— Я выязджаў 11 мая з Мінска ў Маскву. У гэты час валіў добры мокры снег. А я разлічваў, што будзе сонечна і цёпла. Але хачу сказаць, што да мяжы з Кітаем я дабраўся нават крыху хутчэй — за 4 дні і 10 гадзін. Вось толькі атрымалася няўдача: апошняя маршрутка з Казахстана сышла літаральна за пяць хвілін да таго, як я туды прыехаў. І ўсё — памежны пераход закрываецца да наступнага дня. Мне трэба было недзе пераначаваць. Думаў ставіць палатку, але знайшоў прытулак у мясцовага жыхара ў вёсцы непадалёк. Вось гэта і была самая вялікая цяжкасць.

— **А што параіце на ўласным досведзе тым, хто хоча падарожнічаць аўтастопам?**

— Бярыце з сабой другога чалавека. Паездка будзе крыху павольнейшай па часе, але значна весялейшай.

Валер'ян ШКЛЕННИК.
schklennik@zviazda.by

■ Год навукі

САМЫ ЦЯЖКІ Ў СВЕЦЕ МАЯТНІК ФУКО

цяпер знаходзіцца ў гомельскай сярэдняй школе №69

Менавіта так сцвярджаюць ініцыятары ўсталявання прыбора, які на працягу апошніх 166 гадоў навукова даказвае, што Зямля рухаецца вакол сваёй восі. Аказваецца, кожную секунду мы пралятаем у космасе каля 300 метраў менавіта па прычыне кручэння планеты. У 1851 годзе, калі маятнік упершыню прадэманстраваў французскі фізік Жан Бернар Леон Фуко, гэта стала канкрэтным навуковым доказам, а цяпер маятнік з'яўляецца яшчэ і своеасаблівым сімвалам вечнага імкнення чалавецтва да ведаў.

Металічны шар Леон Фуко падвесіў пад купалам Пантэона. Ён важыў 28 кг і быў замацаваны на стальным дрэце даўжынёй 67 метраў. Заўважце: гомельскі шар выраблены са сталі і важыць 60 кг. Дрот, на якім ён рухаецца, мае даўжыню 12,5 метра і замацаваны ў атрыуме школы з фізіка-матэматычным ухілам. Тут школьнікам пашанцавала з будынкам. Яго ўнікальны праект дае магчымасць пры ўваходзе пад самай столінай надзейна замацаваць трос, на якім і вагаецца шар.

У сучасных маятніках Фуко выкарыстоўваюць электрамагнітную сістэму, якая іх падштурхоўвае і дазваляе назіраць эффект кручэння Зямлі кругласутачна. Такую — са святлодыёднай індывідуальнай — мае і гомельскі.

— Маятнік захоўвае плоскасць сваіх ваганняў, а Зямля круціцца, таму соўваецца стрэлка, — тлумачыць механізм работы кандыдат тэхнічных навук, дацэнт Віктар БРЭЛЬ. — Хвілін праз 15 мы пабачым невялікі паварот гэтага маятніка. Нам здаецца, што паварочваецца маятнік, насамрэч паварочваецца Зямля пад ім.

Усе разлікі выканала прафесарска-выкладчыцкая група Гомельскага дзяржаўнага тэхнічнага ўніверсітэта імя П. В. Сухого. Дапамогу аказалі хімічны завод, канструктарскае бюро сістэмнага праграмавання, «Цэнтраліт» і індывідуальны прадпрымальнік, былы выпускнік 69-й школы.

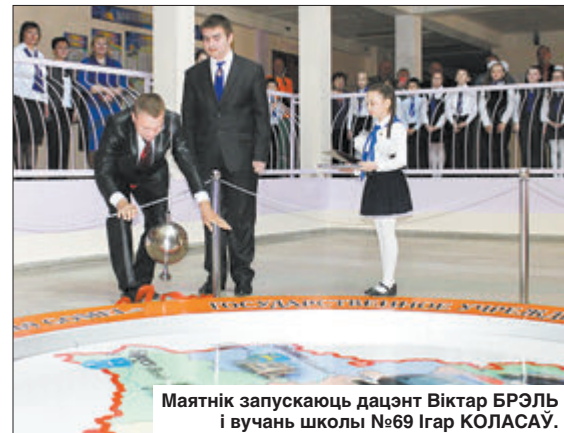
Маятнік Фуко — не проста вядомы дэманстрацыйны прыбор, але і ўвогуле новыя магчымасці ў сістэме адукацыі Гомельшчыны, сцвярджаюць ініцыятары праекта. Сярод іх — кіраўнік адміністрацыі Савецкага раёна Гомеля

Дзмітрый АЛЕЙНИКАЎ. Ён падкрэсліў на адкрыцці, што нестандартны падыход трэба абавязкова распаўсюдзіць на іншыя ўстановы адукацыі, каб і яны мелі сваю адметнасць:

— Важна, каб працэс атрымання ведаў становіўся для вучняў па-сапраўднаму цікавым.

Адкрыты ў Год навукі маятнік — першы ўсталяваны ў звычайнай школе. Дарэчы, усяго ў свеце каля 30 маятнікаў Фуко. Вядома, што з 1961 да 1988 года ў Гомельскім планетарыі, размешчаным у той час у будынку сабора Пятра і Паўла, знаходзіўся аналагічны. Там праводзіліся лекцыі па фізіцы, астраноміі, касманаўтыцы. **Дырэктар школы №69 Аляксандр МАШКАРАЎ** гаворыць, што ад ідэі праекта да яго ўвасаблення прайшло 10 гадоў:

— Гэта не радыва дапаможнік. У краінах СНД зусім няшмат дзейных маятнікаў Фуко, а ў краіне да нашага іх было ўсяго два. Адзін — у Беларускай дзяржаўнай педагагічным універсітэце імя Максіма Танка і другі — у капліцы мемарыяльнага комплексу

Маятнік запускаюць дацэнт Віктар БРЭЛЬ і вучань школы №69 Ігар КОЛАСАЎ.

«Буйніцае поле». Наш маятнік — гэта толькі частка агульнага праекта. Ужо ўсталяваны вялізны экран, спецыяльныя гукавая і праекцыйная сістэмы. З дапамогай сучасных інфармацыйных тэхналогій у трохмерным вымярэнні цяпер можна будзе наглядзець за космасам. Выкарыстоўваюцца ўся сістэма будзе пры вывучэнні не толькі фізікі і астраноміі, але і геаграфіі і іншых дысцыплін.

Ірына АСТАШКЕВІЧ. iost@zviazda.by